

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJU KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok ... 4 koruny — hal.
Na pol roka ... 2 " — "
Na štvrt roka ... 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník, kraj. vyslanec.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körut 35.

sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

DR. FRANC MAJOR

1855—1903.

Čoho obávali sme sa, stalo sa. Boh povolal k sebe nášho dobrého priateľa, chudáka.

S ním ruka v ruke spolupracoval som na poli kresťanskej sebaobrany a organizácie. S ním spolu zakladali sme časopisy kresťanské. Valné katolícke shromáždenie v Stolnom Belohradu pomocou jeho poriadal veľiký dobrodinca náš, blahej pamäti biskup: Filip Steiner. Jeho učenosť a zkusenosť, dôkladná pripravenosť, rečníctvo a nadovšetko pevná viera a láskyplné srdce jeho, bezúhonnosť charakteru a celej povahy jeho: učinily ho neunavným a neohrozeným bojovníkom našich zásad.

Koho nemôhol slovom získať, toho jeho láskavosť a dobročinnosť si podmanily.

Nepriateľov on nemal a kto poznal ho, musel si ho aj oblúbiť. Vodítkom života jeho byly: viera kresťanská, pravdy cirkve katolíckej a učenie Kristovo; a tento mocný a činlivý, vyznávačský život svoj venoval celý vlasti, ktorej slúžil horúcou láskou.

Aj v poslednej hodinke života jeho žiarilo sa mu s tváre úplné oddanie sa do vôle božej, čo zdobilo jeho obličaj takrečeno nezvyčajnou krásou, obdivovanou trúčliacimi okolostojacími.

On je blažený, bo žil sväte a znal svätoumref. My však oplakávame ho, žiaľime nad nenahraditeľnou ztrátou, modlíme sa zaň, oduševňujeme sa na príklade jeho a zachováme si pamiatku v srdci svojom.

Pamiatke tvojej zasväcujem, milý priateľu

môj zosnulý, slová tieto lúčenia sa, aby povzniesúc sa nad tvoju smrťou, hodnou veriacemu kresťanovi, uskutočnily sa tvoje úmysle.

Gróf Ferdinand Zichy.

Život dra Franca Majora.

Zvláštne sú cesty Božie!

Hľa, muž v plncom kvete zdravia, v sile mladého ešte veku leží zronený smrťou na rakve...

Ani jeho vlastná veda lekárska, ani pomoc najprvších lekárov neboly vstave zadržat' nám tohoto tak milého muža. Boh milostivý ráčil ho povolat' a on s detinskou oddanosťou, po viackrátovom prijímaní sv. sviatostí, po obdržaní zvláštneho pápežského požehnania, zvolal ešte naposledy: «Ježišu môj!» — a odobral sa na večnosť.

Nebožtík narodil sa v Stolnom Belehrade roku 1855. z otca *Ferdinanda* Majora, zverolekára a matky *Johanny Kaizer*, ktorá vynikala zvlášte nábožným, horlivým duchom. Túto náboženskú horlivosť zdedil od matkyovej i náš Franc Major. Veľkú náboženskú horlivosť rodiny Majorovskej upevňovaly aj dve zvláštne, takrečeno zázračné udalosti. Jedno bolo to, že otec, hlava to rodiny trpel na lámku. Lekári svedčili, že je to lámka ukrývajúca sa, ktorá jestli prejde mu na mozog, môže chorého aj rozumu pozbaviť. A tak sa i stalo. Úbohá manželka a matka v poslednej núdzi svojej hľadala pomoc u Boha. Ocestovala s chorým manželom do Maria-Celly. A tu stal sa zázrak ten, že keď chorý prijímal najsvätejšie Telo Pána, v tom okamihu aj uzdravel, prinavrátila sa mu zaraz myseľ a on počal mluviť rozumne, vychvaľujúc dobrotivého Boha.

Druhý pád stal sa s naším nebohým ablegátom. Ako 2-ročné dieťa, bol sverený opatere susedov. Tu spadnul raz malý chlapček tak nešťastlive, že zlomil si prsnú kosť. Lekári vyriekli, že chlapček to nevydrží, a že najviac ak siedmeho roku dožije sa.

Franc Major ako lekár.

V školách bol vždy najpilnejším a najlepším žiakom. Keď učil sa lekárstvu, tu hneď zbadali professori jeho neobvyčajné vlohy a vôľu ku povolaniu lekárstva. Po skon-

čení university odišiel do Berlína, kde zdokonaľoval sa u chýrečného vtedy lekára-apatekára Schrödera.

Keď vrátil sa z Berlína, previedol tu v Budapešti jednu z tých najťažších operácií, tak, že mnohí prítomní profesori až tak obdivovali zručnosť Majorovu v istom narábaní s nožmi lekáorskými. Roku 1884. vyše roka cestoval po Europe, aby čím viac nadobudnú si zkušenosť v lekárstve. Hneď po ceste tejto zvolili ho v Stolnom Belohrade za hlavného lekára a direktora nemocnice. Od tejto doby neprestával pomáhať tisíc a tisíc chorým, a to s takým úspechom, že pre jeho znalosť a veľkú láskavosť stal sa obľúbeným nielen v Stolnom Belohrade, ale aj na celom okolí široko-ďaleko.

On bol vždy ochotný pomáhať chorým, a nehľadel pri tom na zisk, lež len na to, aby dobre uhádnul, že čo komu schádza. A to sa mu obyčajne aj darilo, v čom nachádzal on svoju najväčšiu odmenu. Aj chorí v okrese jeho žabokreckom dosvedčia, že bez výnimky pomáhal každému, priateľovi i nepriateľovi, keď precestovával okres. Pisateľ týchto riadkov od rokov už neverí žiadnemu lekárovi, a preto ani nehľadá žiadnej pomoci lekárskej. Iba s nebožtkom Majorom urobil výnimku, keď sa mu zdravie narušilo, a polepšenia sa už vyčakať nemohol. A čo je pravda, je pravda: dr. Major na tretí raz predsa natrafil mi na liek, za čo som mu v modlitbách svojich na veky povďačný.

Že pri turecko-gréckej vojne odobral sa dobrovoľne na bojište a liečil ranených gréckych vojakov, je známe. Aj do Afriky zamýšľal na pomoc Búrom, i preto navrhoval na sneme, aby aj rakúsko-uhorská vláda vyslala ta oddiel ošetrovateľov a lekárov. No, že sa to učiniť monarchia naša zdráhala, nie je vinou nebožtíka.

Ako vyslanec.

Rozumie sa, že tak horlivého katolíka, ako bol náš dr. Major, hlboko zaboľelo to prenasledovanie cirkve katolíckej, ktoré bol uviedol proti nám zlej pamäti Bánffy. A náš Major nevedel sa ani zdržať, lež nastúpil pole tej najplyvnejšej činnosti za prebudenie povedomia katolíkov. Nedbal na tie ztraty, ktoré ako vychýrený lekár utrpeť musel pre politiku; on telom i dušou zaujal sa politiky kresťanskej. Začal všade oduševňovať; neunavne naliehal, aby vydržiavaly sa všade shromaždenia a aby veškerí katolíci strojili sa ku válečným zápasom s protikresťanskými liberálmi.

On bol prvým kandidátom ľudovej strany, keď roku 1895 vystúpil proti ministrovi Wlassicsovi v Csáktornyi, kde iba 50-imi hlasmi prepadnul. Ale už pri všeobecných voľbách, pri tých strašných bánffyckých voľbách r. 1896 predsa ho zvolilo mesto Szombathely, a to proti ministrovi Wlassicsovi.

Od tej doby bydlil neprestajne v Budapešti a bol vždy najpilnejším členom strany ľudovej.

So začiatku nevšimli si ho liberáli príliš, preto snád, že nezvyknul veľké kriky stvárať — ba chceli ho odstrašiť aj sprostými posmeškami; no pozdejšie kamdial viac vydobyl si úctu aj u jiberálov, tak že teraz pred

smrťou jeho už aj všetky liberálne a židovské noviny prinášaly zvesť každodenne o jeho zdravotnom stave, čo je dôkazom toho, že považovali ho za muža významného.

O jeho činnosti na sneme dobre zná každý, kto zvyknul riadne čítať noviny naše. Nikto toľkokrát neohlasoval sa v snemovni ako on; jedine ministerpredseda Széll bol ten, ktorý povedal viac rečí do roka nežli Major. Ako lekár najradšie hovoril síce k otázkam o zdravotníctve, ale veľa rečnil aj v záujme malých remeselníkov, tiež roľníkov. Potom o prieplavnej premávke a obchodnom styku našom s cudzozemskom, zvlášť s krajinami východnými, o železniciach, o zahraničných otázkach atď. atď.

Takýto človek bol veľmi v očiach vidieckym liberálom a židom, ktorí aj sprisahali sa, že stoj, čo stoj, musejú ho zbuktatovať v Zirczi. A tak aj pri náhradnej voľbe v Žabokrekách napínali liberáli všetky sily, aby len nedostal sa Major do snemu. No zázračná vytrvalosť našich šľachetných ľudákov v okrese žabokreckom, pripravila mu slávne víťazstvo, bo s väčšinou 220 hlasov bol za ablegáta zvolený.

Choroba a smrť Majorova.

Akási tajná zimnica prechádzala ho ešte od stredy minulého mesiaca; ale to neprekážalo ho v neunavnej činnosti. Ba 19-ho decembra, keď chudák naposledy rečnil v záujme malopriemyselníkov, už veľmi zle sa cítil. Pamätáme sa na trpké slová jeho povedané vláde: Odkedy som ablegátom, neprestávam vyzývať vládu, aby už raz zmenila zákon o slobodnom priemysle, bo pri takom zákone nikdy nevyvinú sa naše remeslá — ale všetko márne! V ten istý deň ešte vybavil piatich chorých, ale už predvečerom i sám musel do postele. Na druhý deň povolali k nemu dvoch lepších lekárov, ale títo nepoznali chorobu. Medzitým šlo to s ním vždy horšie, tak, že odviezli ho na kliniku (nemocnica). Chuderka matka jeho od počiatku až do konca vždy bola pri ňom — nasledovala ho i do nemocnice. Na ľavej nohe objavila sa mu pozdejšie opuchlina bolestná, iste to výsledok neprestajnej horúčosti. Opuchlinu tú professor Dollinger rozrezal, ale vtedy už boly znaky otrávenia krve. Na druhý deň ešte na dvoch miestach rezali mu opuchliny, no bolo márne. V pondelok, 5-ho januára predvečerom pracoval už k smrti. Ešte ráno bol povedal bratovi svojmu toľko: «Popoludni o 4-ej stretnem sa tam hore.» A skutočne, o 4-ej už bol bez seba; skonával, a o nedlho vypustil ducha.

K sv. Sviatostiam i dvakrát pristúpil, ktoré vysluhoval mu P. Tomcsányi, jesuit.

Večné odpočinutie daj mu o Pane!

Všeobecná sústrasť a pohreb.

Zakiaľ ťažko chorý ležal dr. Major, so všetkých strán, áno i od ministrov dopytovali sa neprestajne na položenie jeho. K pohrebu ale, ktorý odbaví sa dňa 7. januára po poludni, robia sa tie najväčšie prípravy. Štátnici, spolky, kňazstvo vo veľkom počte bude zastúpené a je isté, že všetci sprevádzajú ho budú s tou najväčšou úctou.

Pri hrobe národa.

Bol raz jeden bohabojný, mocný, bohatý a hrdinský národ. Svet triasol sa pred ním a závidel mu šťastie. Kde nohu položil, tam nepriateľ porazený bol, a aby smrti vyhnul, poddal sa. S víťazstvom podmanil krajinu. Opanoval ten najutešenejší kraj. Úrodné zeme, bujné lúky, bohaté vrchy staly sa jeho domovinou. Všade blazenosť, rozkvet a bohatstvo sa nachádzalo. A aby blahobyť národa úplný bol: zriekol sa pohanskej viery a mravov. Dal sa pokrstiť, a s horlivým srdcom vzýval vieru Ježiša. Modlil jedného, a to spravodlivého Boha, a za patronku Preblahoslavenú Pannu uznával. Zriekol sa tiež drzých obyčajov.

Krvožíznivosť a spúrne zvyky zanechal. Pokoj dal susedným národom, na ktoré predtým doliehal, a ktorých ímanie plienil a koristil. Skrotnúl. Meč na bok odložil, a zmenil ho s pokojnými gazdovskými a priemyselnickými nástrojmi. Zrúcal pohanské modly a kostoly, a budoval chrámy k úcte spravodlivého Boha. A takto, zanechajúc pohanstvo, pod vedením veľkých svätých a spravodlivých kráľov rástol, zmáhal sa národ tento a s ním blahobyť jeho. A hoc sto nepriateľov dobýjalo naňho; hoc veľké nešťastia ho potkali; hoc brat oproti bratovi povstal; hoc na celé stolia zachmúrilo sa podnebie vlasti jeho; hoc jednú bohatý kraj na hrobitov sa obrátil: národ nezahynul. Zotavil sa. Vyležal porážky a nešťastia. Zmocnel, a časom nadobudnul to, čo bol stratil. To nie tak zo svojej sily docielil, ale s pomocou Boha, ktorého vzýval, v ktorom dôveroval a v ktorom veril. Z druhej strany ale aj preto nezahynul, ale vždy na nchy sa postavil, lebo mal udatných, statočných, bohobojných a hrdinských vodcov.

Len že šťastie národa nebolo trváce, aspoň v novšej dobe nie. Hrdinovia a statoční otcovia národa vypadli z radov. Miesto jejich takí ľudia zastúpili, ktorí bazia za vládou, ktorých ani bohatstvo, ani nesmierna moc nenasíti, a ktorí nie

tak blahobyť národa, ako svoje záujmy a hriešnu sebeckosť vážia predovšetkým.

Nech hynie národ! Nech sa odtrhne od Boha spravodlivého! Nech zanechá mravy a vieru! Nech stratí statočnosť a majetok, len ony a prívrženci jejich nech honosia sa v blahobytu, a nech nashromáždia tým viac pokladov.

A národ poddal sa katom svojim. Prijal putá, ktoré mu núkali. Zapredal statočnosť, vieru a nádej. Zanechal cestu, po ktorej predkovia jeho tolko slávy a víťazstva vydobudli. Milší mu bol mešec a otrava s ktorou ho zakúpili, ako český. Stratil zrak a rozum. Za priateľov uznal tých, ktorí do otroctva ho hnali a hrob mu kopali.

Násilnosť zvíťazila! Národ zoslabol a upadol. Zmôhli sa nad ním ľudia, ktorí lásku, spravodlivosť, milosrdenstvo a vlastenecký cit nepoznajú. Sebeckosť a nenávisť oproti nám naplňuje srdcia jejich. Využítkovanie národa a udržanie vládenia až do konca, je jediným cieľom jejich. Národ skonáva! Čujete boľastné hlasy umrláka? Volá na pohrab bývalého pevného národa.

... Oh národe, ty si ten, o ktorom dejiny tolko hrdinstva a tolko vznešených udalostí naznačili? Ty si ten, ktorého svätý kráľ prvý pod ochranu Blahorodičky uložil? Ty si ten, ktorý pri každej príležitosti nádej si skladal v Bohu? Či ňa zanechal aj v tom najväčšom nebezpečenstve? Sklamal si sa v ňom? A predsa odvraciaš tvár od neho. Ty si ten, alebo na tolko si znivočení, že ňa poznať nemôžem? Oh úbohy, oh nešťastlivý národe!

Kde bohobojnosť, kde mravy, kde hrdinstvo, kde oduševnenosť, kde bohatstvo tvoje? Kde máš Boha spravodlivého, ktorý ňa miloval, bránil a napomáhal? Kde je sloboda tvoja, za ktorú potoky krve tiekli? Kde si národ uhorský? Ukáž sa v opravdovej podobe!

Však chvály znejú o tebe, jak šťastlivý, údatný a mocný si! Vyprávaj o položení vlasti tvojej! Hovor o tom nesmiernom bohatstve a šťastí, ktoré tu panuje. Pochváľ tú pravdu, právo a spravodlivosť, ktorá u nás zakorenená a v úcte držaná je! Ukáž vodcov svojich, či sú takí, ako boli tí, ktorých pamiatku sláviš a velebíš! No, hovor, jak ďaleko si prišiel pod panovaním liberalizmu? Či vzývaš ešte vždy Boha, ktorý ňa pomáhal a v nešťastí nezanechal? Nasleduješ príklady vznešených predkov, ktoré slávu priniesli

na nich? No, a mravy jejích zadržal si prísne? Hovor, nech sa radujem s tebou. Nech zavznejú chválospevy o tebe!...

Čo, ty nechváliš sa? Ty nariekaš a stonáš boľastne? Ukazuješ mlčky rany svoje, smrteľné to údery liberalizmu! Hovoriš, že nič ti neostalo, len žobrácka palica. Že vo vlasti nie ty si pánom, ale dovandrovaní lotri, zúrivi nepriatelia to kresťanov. Hovoriš, že ani slobody, ani bohatstva nemáš. Ba, že prinútený si vlastnú vilu zanechať, lebo nedostatok a zúfanie fa ženú. Čo, že aj spravodlivosť vymrela vo vlasti? Že necitliví a nenávytní ľudia vládnu nad tebou?

Oh, nešťastlivý národe! Nevieš putá ztrhnúť so seba? Nevieš koniec vziať súžbam svojim? Nevieš pomoc hľadať? Myslíš, že stonanie, ľahostajnosť a slzy fa spasia? Či dobrovoľne vrhneš sa do hrobu, ktorý ti kopú? Ozaj žiadneho citu a schopnosti nemáš?

Prebuď sa národe! Dlho trvá mdloba tvoja! Tu hľa, hrob tvoj vykopaný je. Už cítiť zápach mrtvolí. Kolo hrobu diví kazári vískajú, skáču a chystajú sa ku karu. Potom však zaplavia a podmania deditvo praotcov, to jest vlast, milú to vlast tvojú.

Po toľkých víťazstvách to má byť твоjím osudom? ...

Na bok ľahostajnosť! Naplň srdce láskou a nádejou. V mene Ježiša daj sa do práce, lebo len s ním zvíťaziš. Obráť zrak svoj na kresťanskú stranu, lebo len tá jediná ti pomôže. Vyslobodí fa z otroctva. Dá ti práva, slobodu, obranu a polahčí farchy tvoje. Len tak stroskotáš hriešny liberalizmus a najdeš spásu.

Utri slzy! Ani ja neplačem, hoc smútim za tebou. Pracuj statočne za slobodu, za kresťanské zásady a za blahobyt svoj. Boh nech ti je na pomoci.

Fatranský.

POLITICKÉ CHÝRY.

Nový rok v politike.

Jako každoročne, tak i teraz z príležitosti Nového roku politické strany pozdravily svojich vodcov, ktorí v svdých odpovediach na blahoželanania zvykli posvietiť aj na politické pomery a na ďalší politický život svojich strán. S veľkou zvedavosťou očakávala sa reč minister-

ského predsedu, leho už ráno sa vedelo, že je vyrovnanie uzavreté.

Ľudová strana tiež pozdravila svojho vodcu. Gróf Ján Zichy pozdravil grófa Ferdinanda Zichyho. Gróf Ján zase hovoril o pokračovaní ľudovej strany v konservatizme prizvukujúce, že ľudová strana je zároveň i konservatívnu. Konečne prizvukoval potrebu revízie cirkevno-politických zákonov. Gróf Ferdinand Zichy sa poďakoval za pozdrav a povzbudzoval členov ku ďalšej vytrvalosti. Potom shromaždení členovia ľudovej strany s grófom Zichym išli blahoželať predsedovi snemovne vyslancov grófovi Apponyimu.

Vyrovnanie je uzavreté.

Konečne, po dlhotrvanlivom zápase ministerskí predsedovia Széll a Körber skutočne v poslednú hodinu dohodli sa na hospodárskom vyrovnaní. V posledný deň minulého roku ministerskí predsedovia viacrás vyjednávali spolu, každý osobite a raz spolu boli na výsluchu u jeho veličenstva a ministerský predseda Széll večer o 9. hod. sa už soberal že odcestuje do Budapešte, keď ešte vždy z dohodnutia medzi predsedami vlády nebolo nič. Konečne krátko pred odcestovaním Szélla prišiel na jeho byt do Sacherovho hotela rakúsky ministerský predseda Körber a vtedy v poslednom okamihu starého roku sa konečne úplne dohodli. Ministerský predseda na to odcestoval nazpät do Budapešti, kde výsledok ťažkých porád oznámil liberálnej strane v svojej odpovedi na novoročný pozdrav.

Sbierka lazianských ľudákov na kaňanskú, porubskú a maločaúčanskú kaplnku.

Štefan Richter 40 halierov, Ďuro Cachovan 10 hal., Jozef Štefanec 40 hal., Ján Bunzel 2 koruny, Mária Frivaldský 40 hal., Ďuro Rybár 20 hal., Jozef Rybár 1 korunu, Štefan Rybár 60 hal., Ďuro Krajčí 10 hal., Fraňo Smaho 16 hal., Jozef Oboňa 20 hal., Jozef Dubec 20 hal., Valent Vázan 40 hal., Jozef Dubec Chudý 40 hal., Martin Oboňa 20 hal., Štefan Oboňa 20 hal., Ján Kocian 20 hal., Jozef Vrajček 16 hal., Jozef Rybár 10 hal., Štefan Vázan 20 hal., Alojz Kocian 20 hal., Ján Baláz 10 hal., Gašpár Baláz 10 hal., Jozef Baláz 10 hal., Mária Valášik 10 hal., Jozef Šlosiar 20 hal., Petronella Valášik 10 hal., Ján Šlosiar 12 hal., Ján Piš 30 hal., Ďuro Kobela 20 hal., Štefan Dubec 20 hal., Mária Dreksler 20 hal., Štefan Buzna 30 hal., Štefan Škultéty 20 hal., Ján Vrajček 10 hal., Ondrej Poliak 10 hal., Ďuro Krajčí 20 hal., Ján Krajčí 20 hal., Ďuro Krajčí 20 hal., Ján Sestrinka 10 hal., Ďuro Kucman 20 hal., Štefan Kucman 20 hal., Ján Sovčík 40 hal., Ján Mečiar 20 hal., Valent Poliak 10 hal., Mária Oboňa 20 hal., Ondrej Oboňa 20 hal., Jozef Hrvola 20 hal., Ján Richter 20 hal., Ján Pavliček 30 hal., Mária Klúček 20 hal., Štefan Oboňa 20 hal., Jozef Oboňa 10 hal., Valent Petie 60 hal., Štefan Oboňa 10 hal., Jozef Vázan 20 hal., Štefan Richter 20 hal., Alojs Šovčík 20 hal., Jozef Štefanec 20 hal.

(Pokrač. nasl.)

Občanské práva.

Bohužiaľ, u nás v našej milovanej uhorskej krajine sú ešte mnohí takí občania, ktorí ešte ani len nepoznajú svoje občanské práva, alebo keď ich aj poznajú, nevedia ich použiť, ale len využiť. Čo je ešte smutnejšie, a zvlášť vtedy, keď to naši kresťania katolíci urobia.

Stokrát je ale smutnejšie a hnusnejšie — za čo sa len hanbiť musíme pred druhými krajinami — že u nás v našej uhorskej krajine ta doviedlo to židovsko-liberálne panovania, že ani už nedovolia nám občanom naše krvopotne zaslúžené občanské právo používať. Nadovšetko vidíme, a každý deň máme príležitosť zkusiť, že našim chudobným remeselníkom a malým gazdom, sedliakom liberáli obstrihávajú jejich zaslúžené občanské práva. Však liberáli sa už ani nehanbia a neboja verejne vyblakovať, že načo je chudobnému človekovi, sedliakovi, chrapuňovi občanské volebné právo. Ten nech len hluší a platí na údov a liberálov, a nech kuší. Áno, občania moji, vás liberáli, — za vašimi chrbtami tak volajú: sprostí sedliak, chrapuň. Toto sa vaše poctivé mená pred liberálmi. Jedine vtedy ste Janko môj, Ďurko môj, pred nimi, keď vás potrebujú, n. pr. pri voľbách alebo pri platení.

Tú mienku od liberálov — že chudobnému remeselníkovi alebo sedliakovi nie treba občanské volebné právo — by sme s čiastky len vtedy mohli prijať, keby tí dobrí páni liberáli, ktorí pri voľbách tak veľmi vyblakujú ako oni veľmi bránia ten chudobný ľud, aj hneď to povedali: *malý remeselník, malý gazda, sedliak, chrapuň nech ani žiadne porcie, farchy neznáša.*

Zato som vzal pero do ruky, aby vás všetkých hornouhorských občanov napomenul a poučil na vaše občanské práva, ktoré vy teraz po novom roku pri voľbách obecných predstavených budete mať príležitosť používať.

Nadovšetko ale úctive prosím a napomínám našich statočných ľudákov, aby aj pri obecných voľbách dali pozor na to, že koho si majú voliť za rychtára a za výborníkov! Nech sú tí mužovia, ktorých si za predstavených vyvolíte oduševnení ľudáci. Takí, ktorí sa nepremenia ani vtedy, keď

sú oni predstavení. Lebo blúdna je to mienka, že n. pr. obecný rychtár nemôže byť ľudák. Ba naopak; rychtár má popredku viesť všade ku všetkému dobrému svojích občanov. No, a to už len aj ten toho najslabšieho kresťanského ducha človek dobre vie, že tak v cirkevných ako aj v gazdovských záležitostiach jedine naša ľudová strana zastáva, chráni a bráni náš chudobný gazdovský katolícky ľud. Toto už aj židovsko-liberálne noviny uznajú. A to je veľmi mnoho.

Pri obecných voľbách teda najprv reprezentantov si vyvolte z našich ľudí. Títo potom kandidujú výborníkov zase takých, ktorí sú istí ľudáci. Občania ich volia. Rychtára ale kandiduje slúžny. Toto nariaďuje zákon z r. 1886-ho XXII. článok 77 §.

Tento paragraf naši liberáli tak chcjú používať, že za rychtára jedine len ten môže byť kandidovaní, koho slúžny chce. Keby tí, ktorí ten zákon robili, to boli tak rozumeli, boli by mohli hneď aj to dať do zákona, že rychtára slúžny vymenuje. Ti páni ablegáti ale statočnejšie rozumeli ten paragraf. Zato dali tú moc slúžnemu do ruky, aby mohol prekaziť, jestli by daktorí občania takého rychtára chceli voliť, ktorý by oproti vlasti, alebo obci sa dopustil priestupky robiť. Keď ale občania jednohlasne, alebo veľkou väčšinou chcjú si rychtára voliť, toho im slúžny kandidovať *musí*. Lebo môže to byť aj naopak, že slúžny môže chcieť takého rychtára, ktorý by šiel slúžnemu na ruku pri všeliakých manipuláciach.

Teda občania nedovolte nikde, aby vám slúžny násilnosť robil pri rychtárskej voľbe. My sme v konštitučionalnej krajine, teda väčšina všade musí zvíťaziť a *nie násilnosť*. Jedine od vás závisí koho chcete mať za rychtára. Keď aj tri dni budete pri voľbe stáť, nepopustte, kým vám slúžny toho človeka nekandiduje, ktorého si vy žiadate. A keby vám násilnosťou slúžny sám vymenoval rychtára, a nechcel by popustiť: vtedy apelujte, *ale až na tretí forum, na ministra vnútra*. Lebo len tam najdeme ešte trochu pravdy. Áno, len tam. Lebo dobre vieme, že naši političní slúžnovci nie vedľa priestupku súdia, ale vedľa toho, či je patričný liberál alebo ľudák. Liberálovi sa môže vo dvore v kalužine aj zatopiť, toho nepokutujú. Ľudák nech si len dvor nezamietie, už ho pokutujú. A toto je skoro pri všetkom tak. Trpíme a ešte mnoho vydržíme. Nemusia zákony robiť,

aby naši ľudia nevyvandrovali do Ameriky, nech len spravia zákon, aby nás všeliakí lahtikári nesekirovali a neprenasledovali, o peniaze a o stačnosť nedonášali. Nech slúžnovci, ktorí majú ľud viesť a brániť, ľud bránia oproti úžerníkom, nebude treba zákony robiť oproti vyvandrovaníu.

Tedy hore sa občania pri tých obecných voľbách! V tom páde, keď slúžny nevie, alebo nechce vedieť, čo je uhorská konštitúcia, ukážte im to vy pri obecných voľbách! *Občan.*

«Lanštiak».

Kto videl raz Ďura Hrubého, ten hneď i uhádol, že je dieťa Horňovej. Tam vraj ľudia rodia sa a mrú bez toho, žeby sa poznali všetci v dedine. Tým menej vedia o tom, čo sa v krajine deje. Do toho sa nestarajú. Načo, keď i tak to osud nášho horala nenapraví. Tak už rok zalúbení si prisahali vernosť podľa cibilu, že sa oni nepustia, pokým ich sudca nerozdúri paragrafom, a tu náš Ďuro ani nevedel, že je taký zákon. Nie čudno, veď noviny boli jeho milé bučky, ktoré, keď bol mladý, obskakoval, teraz ich už len obchádza. Deti sa mu rodili, ale on nepomyslel ich zapísať do štátneho grumbuchu. On ich poslal len do kostola a na faru, a tam dal pánu farárovi dva dutky na doháň za to, že mu ich zapísali do matriky, aby sa ďakedy v lese niektoré z nich neztratilo. O matriky sa nestaral, ani nevedel, či jest taký úrad. Nuž tak sa mu stalo, že nezapísal ani svojho Janka, ktorý sa mu na druhý deň, ako «cibil» na svet narodil. Chlapče rástlo, už malo rok, i kolieska za sebou ťahalo, keď mu pán rychtár oznámili, že: veru Juro zle-nedobre, vyhaj chlapca zapísať ku pánu notárovi.

— A či mi tam dačo dajú? — pýtal sa.

— Dajú, nedajú, ale to nebude dobre, ak nepôjdeš chlapca zapísať,

I odhodlal sa. Chlapca pojal za ruku, ktorý si na cestu vzal kolieska. Bo na dedine chlapec bez koliesok nič neplatí. Dostavil sa do kancelárie.

— Prišiel som, reku, zapísať chlapca pán notár.

— Dobre Juro! A oštiepok ste doniesli?

— Nie, to vám pošlem.

— A kedy sa chlapec narodil?

— Eľa, tu je prosím, už je «lanštiak»; má už tri zúbky, a volá sa Janko.

No pán matrikár nepovedal nič, dodal len to, že pán slúžny povie, koľko treba platiť.

Juro bol obžalovaný, že behom 7 dní nezapísal chlapca narodeného. I dostavil sa pred súd, aby ho tam naučili poriadku.

— Juro, ste obžalovaný, že ste neoznámili chlapca, že sa vám narodil.

— Ba, pán slúžny, babica oznámila to mojej kmotre, vraj, Dora má zárobok zas.

— Nie kmotrom ste to mali oznámiť, ale u matrikára do civilnej matriky.

— Prosím, pán slúžny, ja som to nevedel, som sprostý človek, nemám «cibilného» rozumu.

— To vám celkom nič nespomôže, budete platiť 4 koruny, viete.

— A koľko že je to na staré peniaze, na šajny?

— To je toľko ako 2 zlaté.

— Hm, už viem. Podľa nášeho je to šesť šajnov, ale ja toľko od zápisu nedám. Veď pánu farárovi som dal len dva dutky, i to ma zato ponúkol dohánom.

— Keď nedáte, príjde exekúcia!

— Ako, exekúcia? Mám jedného chlapca a ženu; tých si exekujte, keď také poriadky vystrádate, v ktorých sa človek sedliackym rozumom nemôže vyznať.

Či mu exekvovali, to neviem. Ale šípim, že nie, lebo taký tovar nekúpi nik. *Spadovský.*

BESEDNICA.

Muž a žena.

Keď sa človek oženi,
Ťažko mu ísť od ženy;
Sväzok ten dotiaľ trvá
Kým smrť ho nepotrhá.

Či v modlitbe, či v práci,
Ztratené sú chudáci —
Amerika to čini
Tam biedy tej príčiny!

Teraz ináč sa deje:
Muž zo ženy sa smeje . . .
On len túži do sveta,
Nechá ženu i dieťa.

Ženy Boha sa spustia,
I dietky své opustia . . .
Ach, to život šialený,
Keď zanechá muž ženy.

A keď ju tak zanechá,
Tajšľa s mužom potecha!
Ženu trápia starosti,
Lež aj muž ich má dosti.

Lež Boh je tak v cudzine,
Ako v tvojej krajine!
Tak ťa Boh tam požehná,
Jak narieka tu žena!

Dietky smutné v tej chvíli,
Čoho ste sa dožili?!
Svet si s vami prevádza,
Všetkého vám už schádza.

Jak manželka, tak i muž
Pánu Bohu s deťmi slúž!
Tak vás Pán Boh premilý
Poteší v každej chvíli.

Ján Vdovka.

Cti otca svojho i matku svoju

(Pokračovanie)

Hrdý človek bol mladý Kyjak. Už v detinstve mal mnoho neprijemností pre spor a neposlušnosť. Napomínanie láskavých rodičov bolo marné, ba to ešte rozduchovalo jeho krutosť. Kazili ho zlí kamaráti, ktorí neraz robili posmech z rodičov, že ho tak často kárali. Štefan ledva vedel vyčkať, aby samostatným byť mohol a vyslobodil sa z rúk rodičovských. Nik mu nerozkázal. Robil

čo chcel. Najradšej vysedával v krčme pri sklenici a pri kartách. Nie div, že prácu zanedbal, a že povaha jeho docela zdivela. Pekné slovo nik nepočul od neho. Napomenutie a slzy rodičov ho nepohly. Nenávidel ich. Nevedel panovať nad sebou, preto často vyvádzał také kúsky, ktoré neskôr obanoval. Aj teraz mal čo banovať. Keď domov prišiel, do psa sa potkol, skoro padol. Len vtedy videl čo urobil. Úbohá Julka na zemi ležala ako mrtvá. Veľký pes smutne kňučal pri nej. Na tento výjav aj Kyjak zakňučal. Bedákal, plakal a zalamoval rukama. Behal hore-dolu ako šialený. Nevedel čo počať. V tomto položení našla ho žena, ktorá márne chodila k rychtárovi. Ani on, ani notár nebol ochotný za mlieko zaplatiť. To jej povedali, že však núkali peniaze Štefanovi. Neprijal ich. A potom, však appelloval oproti súdu, tak nech čaká pokým sa vec skončí. Keď ale jazykom mlela, ukázali jej dvere. Namrzená a s haňbou šla domov. Aj na muža sa mrzela, ako mohol byť taký hlupák, že neprijal peniaze. Keď ale domov prišla, a videla čo sa stalo, dojala ju hrúza a oborila sa na svojho muža:

— Čo si urobil? Pre Boha, len si ju nezabil? Nevedel si ju potref octovou vodou? Chytré dones vody, od nej k sebe príde.

Matka kropila Julku vodou, trela jej tvár a budila ju. Tá onedlho otvorila oči, a fažko vydýchla. Uložili ju do postele. Zišiel sa jej odpočinok, lebo v mdlobe veľmi zoslabla. Srdce jej naplnené bolo žiaľom. Ukrutnú boľasť pôsobilo jej, že otec tak surovo zachodil s ňou. Keď ku sebe prišla, pýtala sa:

— Kde je Janko?

— Ani som nezbadala, že neni tu — hovorí matka. — Kde odišiel?

— Na dobré miesto — mrmlal otec a chcel ísť von. Ale Julka znovu sa ohlásila:

— Nič mu neni, otecko?

— Nič! Ale čuješ, nedohováraj sa už toľko, lebo...

Julka ale opovážila sa pýtať:

— Nebili ste ho viac?

— Mlč! hovorím — odsekol otec netrpezlivo, a šiel von. Boriša za ním a v kuchyni dali sa do zvydy. Julka čula surové hlasy, a hrubé grobianstvá. Tak jej bolo clivo okolo srdca. Tak by bola rada pri sebe videla malého bračeka. Čosi ju plašilo, že nikdy viac ho neuvidí. Srdce jej boľasť veľmi stiskala, tak, že pustila sa do hlasitého plaču.

Domnienka jej, hoc aj docela nie, ale z čiasky sa splnila.

Starý Kyjak keď sa dozvedel že jeho syn jako nemilosrdne s deťmi zachodil, zahorel hnevom, a povedal, že malého vnuka nepustí k otcovi dotedy, zakiaľ ten nepolepší sa. Dieťa ale nechcel odcudziť od surových rodičov, preto vybral sa k panu farárovi a k učiteľovi, a rozpovedal obom čo mieni urobiť.

— Povedzte strýko, ste vy majetný? — pýtal sa učiteľ.

— Voľačo požeňnal mi Boh všemohúci. Nie je toho síce tak veľmi mnoho, ale predsa... — odpovedal starec skromne.

— Viete, čo som si pomyslel? — pokračoval pán učiteľ. — Dajte vnuka do mesta.

— Do mesta? Hm. Na to som nemyslel. A prečo?

— Prečo? Lebo je výborného pochopu. Prevyšuje všetkých žiakov. Dnes-zajtra nebudem mať už ani knihu preňho.

— Či ozaj? To je dačo inšie.

— Potom tak utešene kreslí, že je až radosť na to pozrieť. Hneď vám ukážem.

S tým podal staríkovi dva obrazy. Na jednom pásla sa pekná, tučná krava aj s teliatom na bujne lúke. Na druhom škola bola vykreslená, pred ňou pasovali sa dvaja rozpustilí chlapi.

— Vidíte strýko, to je práca vášho vnuka.

— Ale ozaj? — pýtal sa starec s radostným tónom. Slza vyškľíčila sa z očí jeho.

— Už teraz chápete, prečo posielam Janka do mesta — pokračoval učiteľ. — Nech sa učí maliarstvu. Keď ho tu necháte, kto bude strážiť naňho, aby nešiel k rodičom? Otec ho ale pokazí, lebo nezná schopnosť a náchylnosť chlapca. Potom ale nemáte právo vziať ho od rodičov. To len snáď nechcete, aby celkom ochladol oproti nim?

— Bože chráň! Ani mysleť! Ale či ho pustia do mesta?

— Nechajte to na mňa... Vy zaveďte domov Janka, ostatnie ale vykonám ja. Len to prisľúbte, že jestli by váš syn nechcel naňho nakladať, vy budete.

— Dobré. Pristanem, veď čo mám, i tak všetko len na deti pripadne, a teraz budem poistený, že aj vnukovi sa čo-to ujde.

Na tomto sa ustálili.

Jedného dňa pán učiteľ navštívil mladšieho Kyjaka. Chlapec práve nebol doma. Vyrozprával mu, aký dobrý žiak je Janko, a povzbudzoval otca, že šťastie by mal probovať s ním.

— Ja nechcem mať z neho pána. Už až aj tak veľa je tých trochárov. Človek ustavične potkýna sa na nich. Nech orie, seje... Nech sa trápi. Ja nebudem troviť na neho. Aj to málo čo mám, by premíhal.

— Keď vy nechcete, tak starý otec bude nakladať naňho.

— Ak najde sa taký blázon, nedbám — zabručal Štefan. Tak sa stalo. O dakoľko dní Janko vystrojený bol na cestu. Prv, než by bol odcestoval, starý Kyjak toto povedal svojmu synovi:

— Synu, milerád budem nakladať na Janka; dám ho vyučiť, ale pod jednou podmienkou. Nesmie vedieť, že ja, a nie ty troviš naň. Chcem, aby oproti rodičom cítil vďaku na veky.

Slová starika vnikly do srdca Štefanovi, a on rozhorčený vypukol:

— Pýtal som ja od vás čo len krajiar?

— Pravdu máš, nepýtal si. Preto nemusíš sa vadíť. Ty nechceš mať zo syna učeného človeka, tak ja ho dám učiť. To chcem, ak bude volakedy skrze to šťastlivý, nech ďakuje to tebe a nie mne.

Po malom debatovaní pojednali sa. Štefan Kyjak odviezol Janka do mesta, aby za peniaze starého otca učil sa ďalej. (Pokračovanie nasleduje.)

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačенú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťami ako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

Nehoda arcikniežaťa Ottu. Arciknieža Otto na svojom majetku v Schönaue rubal drevo, pričom sa mu sekera vyšmykla z ruky a padla mu na ľavú nohu. Arciknieža utrpel na nohe dosť hodnú ranu, tak že musel odcestovať do Viedne, kde za dlhší čas nebude môcť opustiť izbu.

Zalúbená kňažna. Z Genfu oznamujú: Kňažna Lujza, manželka dediča saského trónu, býva v hoteli «Angletere» i so svojim milencom Gironom, učiteľom francúzskej reči. Milenci dotiaľ ostanú v Genfe, dokiaľ sa nezavedie rozsobášna pravota kňažny a potom odídu do Paríža, kde Giron chce pracovať. Dr. Lachanel teraz na tom pracuje, aby tak pri saskom, jako i pri viedeňskom dvore porobili potrebné kroky ku rýchlemu rozsobášu a ku riešeniu majetkových otázok. Jej brat arciknieža Leopold Ferdinand vo všetkom podporuje svoju sestru a dal jej väčší obnos k predbežným výdavkom. Aby tak mohol sa spojiť so svojou láskou, so slečnou Vilmou Adamovičovou z Brna, s ktorou odprevadil kňažnu Lujzu do Genfu, vzdal sa už svojho rangu a všetkých predpráv arcikniežatských, aby žiť mohol ako jednoduchý rakúsky štátny občan pod menom Leopold Wöifling, k čomu už aj náš kráľ privolil. Arciknieža je teraz v Montreaux, odkiaľ však o niekoľko dní vrátiť sa má do Genfu ku svojej sestre.

Smrť 100ročného človeka. Z Rajca oznamujú, že tam po tieto dni zomrel istý Ján Valach, ktorý mal vyše

100 rokov. Starec v posledných časoch sa veľmi spustil, tak že i smrť ho stihla v jednej krčme.

Útok proti jednomu policajnému kapitánovi. Po tieto dni kapitán Ákos Dirner do väzenia odsúdil jedno nemravne žijúce potulujúce sa dievča, istú Pavlinu Kammererovu. Keď kapitán odsúdenej vyhlásil výrok, táto vo svojom hneve schytila s písacieho stola kalamár a hodila ho kapitánovi do hlavy, tak že tinta zaliala mu hlavu i rovnošatu a krem toho zaval mu kalamár aj ranu na čele. Zúrivú ženštinu policajti museli poviazať a tak odvieť do väzenia.

Zlé Vianoce mal jeden pláteník z Oravy. Ako zo Zvolena oznamujú, úbohý človek prišiel pred Vianociami do Zvolena a so svojím vozom vtiahol do dvora tamojšej Franklovej krčmy, aby si trochu odpočinul. Kým spal na voze, akýsi šikovný zlodej vyrezal mu kapsu, v ktorej mal 800 korún a peniaze mu pravda ukradol. Oškodený ako sa prebudil a krádež zbadal, hneď oznámil vec na patričnom mieste.

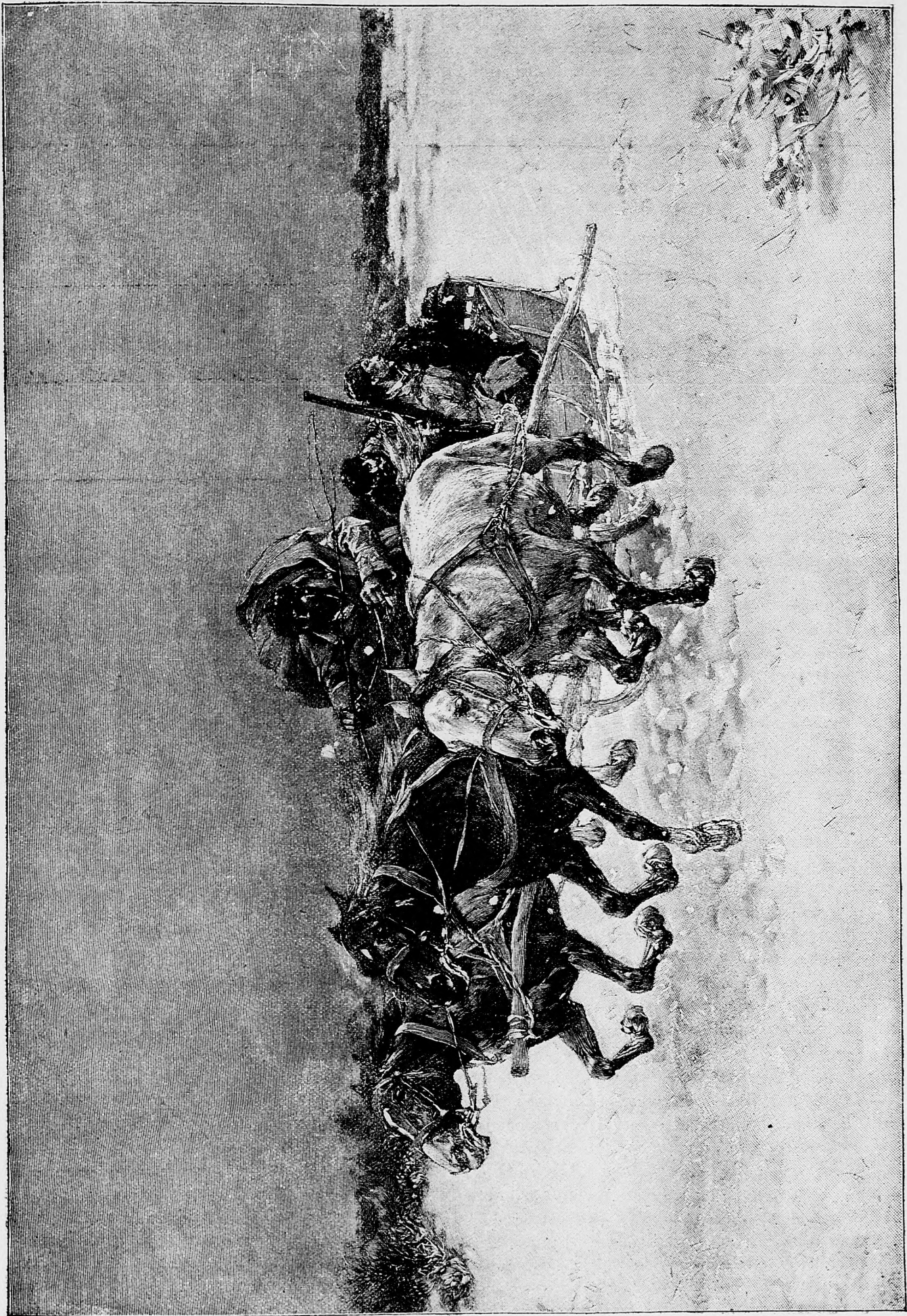
Požiar. Z Kremnice oznamujú: V Hornom Turčeku na tamojšej Jozefovej parnej pile pred Vianocami jednej noci vypukol oheň, ktorý za krátky čas zničil celú strojárňu i všetky v nej nachádzajúce sa stroje. Oheň zväčšovalo ešte aj niekoľko sudov oleja a dechtu, ktorý sa nachádzal v strojárni. Hasičia dvoch obcí s napnutými silami pracovali na uhasení ohňa. Hodného uznania zasluži aj Belegua, strojvedúci jedného nákladného vlaku jachajúceho od Vrútok, ktorý keď videl blšiacie plamene, hneď začal písať na poplach a z celej sily v troch rečiach volal, že horí, čím veľmi prispel k tomu, že obyvateľstvo celej obce bolo hneď na nohách.

Električný drôt zabil pár koní. Z Jágru oznamujú: Cez tunajšiu Papnevelö-ulicu vedúci telefoničný drôt následkom dva dni trvajúceho silného vetra pretrhol sa a spadnúc prišiel do potyku s vodítkom električného osvetlenia. Drôt týmto spôsobom viedol silný elektrický prúd na zem a zabil pár koní kanonika a rektora zdejšieho semenišťa Jozefa Zsatkovského, ktoré šly zavčas rána po ulici. Kočič sa horko-fažko zahránil.

Obeh budapeštianskej pošty čez Vianoce. Počas vianočných sviatkov (od 18. do 25. decembra) bolo dano v Budapešti na poštu 131.732 balíkov, (lanského roku o tom istom čase 117.482.) Prišlo do Budapešti 94.229 balíkov (lanského roku 100.766.) Prešlo čez Budapešť 311.425 balíkov (lanského roku 233.366.) Celý obeh pošty počas tohoročných Vianoc činil dovedna 538.386 kusov, lanského roku ale 451.614 kusov, tedy toho roku o 85.872 kusov viac. Najväčší bol obeh 23. decembra.

Kto na svoj majetok

záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomôženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho farchách. Predošlých veriteľov tento ústav z tohto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-tové požičky bez všet- kého zťahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

Utekanie pred vlkmi.

Zamrzol jedon drotár Predstavenstvo obce Egyek oznamuje, že tam neďaleko obce našli zamrznutého jedného Slováka drotára. Úbohý človek šiel do Egyeku, na ceste ho však zastihol tuhý mráz a nešťastný drotár zmrzol.

1000korunové banknoty byly dňa 2. januára do obehu pustené. Banknoty na 1000 zlatých znejúce budú sa prijímať ešte do dňa 30. júna 1904. Od 1. júla počnúc do 31. decembra 1904. prijímať budú už len vo Viedni a v Budapešti v hlavných ústavoch banky budú už len zamieňané. Od 1. januára 1905. tisíc zlatové banknoty ztratia svoju platnosť.

Novší výbuch sopky Mont Peleé. Zo St. Thomasu (Západná India) oznamujú: Parník Mevington, ktorý došiel sem po Vianocach zo Santa Lucia oznamuje, že predpoludním o pol jedenástej hodine, keď plával okolo sopky Mont-Peleé, pocítil prudké výbuchy sopky, z ktorého sa valil hustý čierny dym a popol. Dľa zpráv, dochádzajúcich z iných prameňov, zo sopky žiarila v noci silná žiara.

Výbuch pušného prachu. Z Kattara oznamujú: Na zdejšej umelej ceste vedúcej do Čiernej Hory uďalo sa tieto dni hrozné nešťastie. Večer o desiatej hodine šly do Čiernej Hory dva asi päťnásť metrických centov pušného prachu vezúce vozy. Pušný prach, ktorý v Kattare prevzali poverenci vlády černochovej, aby ho odviezli do Cetinja, zaviazaný bol do vriec a vrecia byly zabednované do sudov. Keď vozy šly okolo obce Skagliari, ležiacej asi na tri kilometre od Kattara, pušný prach vybuchol. Ačkoľvek bola práve veľká búrka, rachot výbuchu preda počuli až do Kattara. Že čo zapríčinilo výbuch, nevedno. Pravdepodobne to, že sprievodníctvo vozov vzdor prísnemu zakázaniu fajčilo, alebo neopatrne zachádzalo s lampami vozov.

Dobrovoľník zmizol. Z Triestu prichádza chýr, že Zoltán Bánhidý, jednoročný dobrovoľník, potomok jednej poprednej uhorskej rodiny, zmizol za veľmi záhadných okolností. O 1 hod. v noci dňa 17. dec. Bánhidýho poslali na stráž do hradu Los Trento. Veliteľ stráže už vopred ho upozornil, aby si dával pozor, lebo to miesto je nebezpečné a sotva minie roka, aby Taliani aspoň jedného vojaka nezavraždili. Keď ráno o 3 hod. Bánhidýho chceli zameniť, nenašli ho nikde. Brány zámku byly nepoškodené, ale na násype spozorovali šlapaje. Je pravdepodobné, že dobrovoľníka zavraždili a jeho mŕtvolu odviekli. Vojenská vrchnosť už upovedomila pokrevných Bánhidýho o záhadnom prípade.

Humbertovci v Paríži. Tú švindlerskú bandu, ktorá na čele s Humbertovou pod záminkou veľkého dedičstva vysúdila od bohatých bankárov a rozličných peňažných ústavov asi sto millionov frankov, už dovezli z Madridu do Paríža. Na nádraží shromaždilo sa mnoho zvedavých ľudí, ale polícia porobila také poriadky, že len málo ľudí videlo Humbertovcov. Humbertová, ktorá vlastne popáľala tak obrovské klamstvá, je veľmi zronená. Jej dcéru Evu pustili na slobodu, lebo dievča nenie vinné v klamstvách svojich rodičov.

Sľuby sa sľubujú a blázni sa radujú. O pravde tohto slovenského príslovia mala príležitosť presvedčiť sa aj kuchárka Zuzanna Bodrog, ktorá prišla na políciu a žalovala sa, že začiatkom minulého mesiaca obz. ámila sa s jedným mladým človekom, ktorý sa jej predstavil ako Elemér Varga. Povedal jej, že je úradníkom pri železnici a deve sľuboval, že si ju vezme. Svábil ju so sebou do Mármárošszigetú tým cieľom, že sa tam sosobášia. Keď prišli do Mármárošszigetú, tu svoje šperky v hodnote viac sto korún, odovzdala mládencovi, ktorý so šperkami pekne-krásne ušiel nechajúc devu bez čepca. Švindler je vysokej, chudej postavy, rusých vlasov, modrých očí s hrubým, červenastým nosom. Polícia mladoženicha stopuje.

Spoločné putovanie do Jeruzalema.

Pod duchovným vedením dôst. pána *Jozefa Kompánek*, dekana a farára v Nagy-Sztriczze (Trencsén m.).

Smer cesty je z Budapešte cez Bukarest, Konštantínopol, Smyrna, Jaffa, Jeruzalem. — Jaffa, Saloniky, Nisch, Belgrád, Budapest.

Ceny:	I. trieda	860 K.
	II.	680 "
	III.	312 "

S 21 denným I-vo triedovým zaopatrením. — III. trieda bez zaopatrenia 280 korún.

Hlásiť sa môže u vyšmenovaného dôst. pána dekana a farára.

Sprievod sa pohne dňa 4-ho februára 1903 a navráti sa dňa 1. marca.

Vyzvanie k predplateniu.

Aby namáhania naše byly korunované čím skorej úspechom, nože starajte sa, bračekovci, všetci o čím väčšie rozšírenie «Krestana»! Chceš-li, Iudu môj pokračovať v dobrom a vymaniť sa z biedy všestrannej: musíš obetovať ten groš na noviny, z ktorých sa poučíš, a ktoré sú na obranu tvoju písané.

Predplatná cena našich novín je:

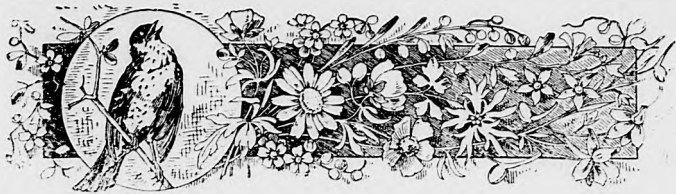
na celý rok	4 koruny
na pol roka	2 koruny
na štvrt' roka	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Krest'an» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

Všetkým priateľom «Krestana» poslali sme i nový časopis: «Posol Svätého Antona». Nech si toho «Posla» každý podrží a nech si to považuje akožto dar vianočný od nás. — Prečítajte si tie pekné nové novinky, a komu sa zapáčia, nechže predplatiť sa na ne pomocou tej poukázky, ktorá je pripojená k tomu »Poslu».

Redakcia a vyd. «Krest'ana».

DOPISY.

Z Trenčianskej.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vel'actený Pán Redaktor!

Ráčte byť tak láskavy, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Kreštane» uverejniť.

Rozpomienka na voľbu púchovskú.

Všetkých verných ľudákov v krajine, ale zvlášte nás v stolici trenčianskej, sa veľmi dôfne dotknúť chýr o prepadnutí nášho milého kandidáta osvieteného pána baróna Kaasa.

Jest pravda, že v tamtých okresoch jest mnoho bratov evanjelikov, ktorí súc ľstive židmi a inteligenciou rozoštvaní oproti «ľudovej strane», zapríčinili pád tento. Jest však, bohužiaľ, i to pravda, že aj viacej katolíkov stredného a nižšieho stavu sa dali tiež ztrhnúť oproti ľudovej strane. A hlavne títo nesú tú špinavú vinu oného pádu, lebo však na púchovsko-dolinských evanjelikov nikto vážne nerátal, veď že títo bratia naši žiadneho politického presvedčenia nemajú, to dobre vedia tak liberáli, ako aj ľudáci, ba ani oni sami nepožadujú, aby v nich kto takého alebo iného presvedčenia politického hľadal. Jedni vymlúvali ich s tým, že oni ako «národovci» nechceli hlasovať na ľudáka, ktorý nezodpovedal ich národnému smýšľaniu — ale v tomto páde neboli by smeli hlasovať ani na liberála. Neutrálnym byť, to jest nehlasovať ani na jedného ani na druhého. K tomu potrebné tiež isté presvedčenie, a toho púchovsko-dolinskí evanjelici tuším nemajú, ani nepýšia sa teraz s jejich liberalizmom, bo svojmu «národnému smýšľaniu» dali s ním náležitý oľlinok.

Ale to je isté, že keby každý volič dľa presvedčenia svojho hlasovať sa neostýchal, nuž by nielen v okrese illavskom, ale aj po celom Trenčiansku radom ľudová strana zvíťazila. Ľud náš v najväčšej nenávisti má tunajších židov a tak aj liberálnych panákov. Ale že je v tom jarme za tak dlhú dobu upútaný, sa vidí núteným byť židom a pánom bez odporu sa koriť. Jestli ale aj kde-tu proti hrubej nespravodlivosti svojich utlačiteľov nejakého práva sa domáha, nič nedocieli. Lebo na jeho strane sice jest väčšia poctivosť, ale aj väčšia slabosť ducha; na protivnej strane ale nachodí sa mnohonásobná vzdelanosť a figliarska sbehlosť, následkom čoho sa vec obyčajne natoľko skomolí, že napokon musí byť rád ten chudák sedliak, jestli so suchou kožou obíde z práva. Následkom takýchto pomerov sme natoľko upadli mravne i hmotne, že každý vážny a rozumný muž hľadi s oprávneným úžasom budúcnosti v ústrety. A všetkému tomu sú hlavne naši trenčianski židáci na príčine, ktorí v porozumení s

vrchnosťami udržujú všelijakými figliarstvami liberálov na povrchu, a keď iné už nepomôže, vykričia sa za strašných vlastencov, nás ale obviňujú ako panslávov a vlastizradcov len preto, že nie sme liberálmi. Kto však zotráva v otroctve jejích — ako na príklad bratia evanjelici — taký môže byť skutočným panslávom, ba ešte aj čertom, preto ho žiada istotne za toho najzáračnejšieho vlastenca a Mađara prohlasujú. Že náš ľud jest v bratskom spojení s Mađarmi, je vidno z toho, že postavených mađarských kandidátov ľudovej strany náš ľud bez rozdielu ochotne prijíma.

Ďalej to židovsko-liberálne gazdovanie nám toľko požehnaného blaha donieslo, že ľud horko-ľazko uchovanú svoju vlasť hífne opúšťa, nad čím už i vláda, nie tak z pohnutia srdca ako zo studu, sa nad tým pozastavuje. Ľud náš za hranicami sa cíti natoľko svobodnejší a blaženejší, že keď by nemal Bohom vrodenej túžby po vlasti, jakživ by sa do nej nenavrátil. Stav náš sa stal skutočne zúboženým, a ľud právom volá po spravodlivosti; po rovnoprávnosti; po drobnej, rozumnej a vytrvalej hospodárskej práci; volá po vzdelaní; slovom, po povznesení mravného a hmotného úpadku. Nakoľko tento úkol si pevne predsavzala ľudová strana, tak ľud vo veľkej väčšine túži po rozmnožení tejto strany. Nakoľko sa aj medzi nami nachodia mnohí, ktorí tvrdia, že za toľké roky jestvovania ľudovej strany žiadnej nápravy nepocítili, tým na krátko odpovedám, že tí buď politiku nesledujú, alebo jej nerozumejú, alebo konečne takto ľstive hovoria preto, len aby ľudovej strane uškodili.

Táto strana až priveľa, so svojim malým počtom členov a za tak krátku dobu, mnoho dobrého, a zvlášte strednému a pospolitému ľudu, prospešného vykonala. Potom má každý z nás vedieť, že aby ľudová strana mohla túto svoju vznešenú ideu uskutočniť, je potrebné, aby bola na sneme v omnoho väčšom počte zastúpená. Preto len od nás závisí, keď sa chceme z terajšej zúboženosti a opustenosti vyslobodiť, aby sme počas volieb neohrozene a s vernou láskou prijali jej kandidátov, a to tým viac, lebo ľudová strana horko-ľazko musí hľadať kandidáta, ktorý aby bol i schopný tak ľazký jej program napomáhať uskutočniť, a potom aby i bol ochotný jedine čestne, tak veľmi namáhavú prácu konať. Ale, bohužiaľ, u nás je to celkom ináč. My nielen že sa necháme prosíť pre vystaveného ľudovou stranou kandidáta, ale čo najhanebnejšie a nám najškodnejšie, necháme tohoto — jako sa to i teraz vo výše udanom oľrese stalo, — oproti liberálnemu kandidátovi padnúť. Sme predsa len na duchu veľmi upadlí, od židov ohľúpení, závislí a od vrchností utlačaní, bojzľiví. To je až k nepochopeniu, že sa najdú mnohí i zo stredného a pospolitého stavu, že keď im zasvietilo slnko spravodlivosti, útechy, «strana ľudová», sa od tejto odvracajú, ba ešte aj proti nej bojujú so svojimi starými škodcami, ohľupovateľmi, vyciaciateľmi židmi a utlačovateľmi, odstrkovateľmi, vrchnosťami, liberálmi. Právom môže povedať nám ľudová strana: «Komu neni rady, tomu neni pomoci», a tak aj ďalšie svoje pôsobenie zastaví.

Milí bratia, Bože nedaj aby sa tak stalo, lebo teraz ľudovou stranou ždúraný liberalizmus sa koľko-toľko chystá nápravu urobiť. Keď by ale ľudová strana skutočne, jako toho mnohí zasluhujeme, jestvovať prestala, tak by nastaly horšie pomery od terajších, lebo židia a vrchnosti by videli v tom víťazstve nádeju, že tak ľahko sa už žiaden neopováži podobnú čistiacu stranu zbudovať, čím by zostali ešte neviazanejšími. My však súc i hmotne i duševne schudobneli, veľmi ľahko by sme vyšli na zo-bráčku palicu.

Ostatne ale i liberálni ablegáti vidia, že jestvujúce pomery sa nedajú už dlho udržať, a náprava je nutná; tiež vidia, že ľudová strana nastúpila tú pravú, účinnú cestu nápravy. Najfajnejšie nosy majú židia, lebo oni dobre cítia, jaké nebezpečenstvo im hrozí vo zmohutnení sa ľudovej strany. Lebo za dlho panujúceho židovsko-liberálneho systému až úžasne zbohatli, a súc v nákazе bezuzdní, tak všestranne vyspeli a svoje korene tu zapustili, že právom sa povedať môže, že všetky vrstvy ľudu ovládli.

Preto ešte naposledy vás zapredavší, tiež i z hlúposti, závislosti, bázne alebo jakýmkoľvek spôsobom, bratia prosím, nezapredávajúte nás verných ľudákov pri naskytnuvších sa voľbách, a nezapredávajúte i naše budúce potomstvo, a uznajte už jeden raz s rozvahou, že sa nachodíme na pokraji záhuby a úplnej opustenosti, a ponevác panujúci žido-liberalizmus nám tak ustlal, tak ho už viac za jakýchkoľvek okolností nepodporujeme, a ponevác nám ľudová strana opusteným, zožobráčeným svoje mocné a jedine záchranné ruky podáva, tak touto neopovrhujeme, ale ju láskave a neohrozene obejmime, lebo len v nej je jedine zachránenie naše. Vy však nám verným ľudákom, nadovšetko milí ľudoví ablegáti vás usilovne za odpustenie prosíme za odedzenie sa od vás našich spolubratov, lebo to činia i z veľkého duševného úpadku, i z bázne pred úradmi a sobeckej prepíatosti svodných židov. Sme premnohí jako ten žobrák otrhaný, vyhladovelý, zmalátnelý, ktorý už dlhé roky sa v opovrženom stave s potľkaním živil. Tohoto istý šľachetný pán vyzval k sebe pod ochranu, aby konal tiež jemu možnú prácu, začo bude mať i stravu i odev slušnejší. Žobrák, navyknutý už na svoj zúbožený stav, týmto šľachetným vyzvaním pohrdol. Neustal však pán onen ho k sebe povzbudzovať, podávajúc mu čas po čase lepšieho pokrmu a odev, čo ho konečne zlákal, a on zatúžil po lepšom živobytí, takže konečne toto nabídnutie prijal, a po riadnejšom žiti telesne i duševne sa povznášal. a svoj predošlý zúbožený stav s tým najväčším opovržením zavše spomínal.

Tak i my verní ľudáci dúfame, že pôsobenie ľudovej strany, ktoré nám už mnoho prospešného vykonalo, nám i naďalej stále podávané, nás všetkých, i tých našich chladných a zapredajných spolubratov, rozohní a my všetci zatúžime po najvyššie časovej náprave, po ľudovej strane.

Daj to Pane Bože, v tomto novom roku!

Jeden Trenčan.

Grinava

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím úctive týchto mojích pár riadkov v «Krešfane» uverejniť.

Keď slnko zapadlo a nastal radostiplný Štedrý večer a s ním svätá noc, narodenia Ježiška, v ktorú radujú sa nebesia a zem plesá, veselia sa starí i mladí, pospiechali sme i my v duchu svojom do Betlehema k jasličkám Spasiteľa, lebo tohoto roku dostalo sa nám z milosti Božej šťastia.

Náš pán učiteľ a organista, rodák z Tót-Gurábu, a zvolený za učiteľa a organistu v Grinave, menom Ladislav Szuchon, ktorí so svojou usilovnosťou zariadil pastiersku hru, ktorá predstavovala «Príchod Messiáša».

Radosťou horeli nám srdcia naše, keď sme počúvali našich hercov, ľudu to nášho, a že zručne previedli svoje úlohy, spomeniem aj ich mená. Asíce nasledovní sa v hre zúčastnili: 1. Pastiersky gazda Ján Zajíček. Juhási boli: 2. Bartoš, Cilla Klamo; 3. Juro, Lukáč Biznár; 4. Marcin, Rudolf Hrozek; 5. Vavro, Franc Krasňanský syn Michala. 6. Barta, Mária Hrozek. 7. Anjel, Rozália Zajíček, 8. Miestny pán učiteľ a organista, ktorý sprevádzal spev hercov s fusharmoniou. Hra začala sa o 8-mej hodine a skončila sa veľmi krásne o trištvrte na deviatu.

Srdečné vďaky vyslovujeme všetkým našim priateľom, ktorí sa v hre zúčastnili. Ďalej velebnému pánu Augustinovi Budavárimu, nášmu duchovnému otcovi, tiež aj nášmu váženému a usilovnému pánu učiteľovi a organistovi Ladislavovi Szuchonovi za jeho spevohru, ktorú nám z príležitosti vianočných sviatkov k nášmu obveseleniu poskytnul.

Pán Boh zaplať! S Bohom *Ján Macho*, mladík.

Z Horno-Štýrska.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážený Pán Redaktor!

Dnes mi toľko času zbudlo, že môžem pár riadkov do nášho obľúbeného «Krešfana» napísať.

Už som od pár rokov odberateľom «Krešfana», ale som sa v ňom ešte nedočítal žiadneho dopisu z Horného Štýrska.

Ponevác nás sa tu nachodí asi okolo 40 alebo 50 mužov, a všetci sme z trenčianskej stolice a najviac ale z Rovného.

Bohužiaľ, že si my musíme náš kusok chleba hľadať v cudzozemsku pre naše rodiny. Nejednen z nás by mohol aj doma vyžiť, ale neviem či nechce alebo či nemôže, keď každý radšej uteká von zo svojho rodiska. Ja myslím, že je to všetko najviac len pre tú príčinu, že keď je doma, zväčša chodí do krčmy a preto sa potom aj tak zle má.

Keď ide voľak ktorý podľa krčmy, už na neho kamaráti cez okno klepú, alebo aj sám pán krčmár, a nejednen zamešká potom v nedeľu alebo vo sviatok svätú omšu. Preto, drahí bratia, chráňme sa toho teraz, lebo vidíte že nám naše zárobky idú veru slabo.

Tu v Hornom Štýrsku všetky fabriky prestávajú robiť pre ktorú príčinu je tisíce a tisíce rodín bez chleba.

Prosím teda pána redaktora, aby bol tak láskavý uverejniť tento môj dopis v našom oblúbenom «Kresťane», a jak som voľačo pochybil, prosím vás ráčte tie chyby napraviť. S úctou

Jozef Bavlšík.

Môj politický testament.

Publikuje : Zaosek.

Ponevác smrť je istá, deň a hodina jej sú neisté, preto každý občan aj svoje politické záležitosti má mať v testamente fixované, aby nejakí političní škreklúni človeka po jeho smrti neprisadili ku Rusom, k panslávom, ku vlastizradcom, jako prisudzujú z Galície a z Rumunska ku nám dolezených židáčkov ku tým najlepším hazafikom.

Človek je nielen sociálne, spoločenské, náboženské, ale aj politické stvorenie. Dnes už každý švec politizuje, tak, jako aj každá stará baba s lekárčinou sa zaoberá, a každý korheľ za štokom a pri flaši v kréme theologizuje, to jest prednášky drží z náboženstva, ktorým veciam a vedám všetci títo sa toľko rozumejú, jako hus bavorskému pivu. Korheľ, keď už nevládze viac v náboženstve, nuž potom robí z neho posmech, nadáva mu a podľa neho aj kňazovi, a vtedy je už celkom múdry. Stará baba zase pri každej nemoci vyhľadáva «pohnutú matku v živote», napája ju s kamilkami, aj mastí križovú kosť. Švec zase robí krajinské poriadky a plány, jako by to ináč a lepšie vyzeralo keby on bol ministrom a kráľom.

Smrť žiaden človek, tedy ani liberálny politik nevyráta. Taký liberálny politik skôr vyráta to, že v ktorom volebnom okrese musí liberálny ablegát zvíťaziť nad ľudovým ablegátom, bo on štatistične vopred zná, koľko je v tom okrese v prevahe židáčkov, koľko zdivočených pisárov; koľko hladných potrimiskárov a chleborádov; koľko bez statočnosti a bez charakteru ľudí, ktorí dajú sa predať a kúpiť jako telce na trhu. Potom, že koľko je asi korheľov a bravčových hláv, ktorým o iné neide, len o pálenku. Ďalej, že koľkí zomrellí môžu odhlasovať, a koľko voličov môže prísť z Ameriky po telegrafe hlasovať. Tiež že koľko ľudákov možno pod figlami z lajstrov vyhodiť, a čo sa dá robiť pod tou «zár»-ovou v tom pade, keď by ľudová strana mala zvíťaziť. Potom s jakými sľubami možno sprostých ľudí nachytať, a koľko panslávov na liberálnu stranu získaf. Koľko škreklúňov, tlěhubov a papuliakov je v okrese, ktorí znajú po hazaficky katolíckym kňazom nadávaf, liberálne posmechy pred ľudom z nich stváraf, za panslávov, za vlastizradcov a nepriateľov ľudu ich vytrubovať. Slovom, koľko je hazafikov, ktorí nesúhlasia : «so zákonom, s právom a so spravедlnosťou». — Takí už potom snadno vyrátajú víťazstvo liberálneho ablegáta. Smrť ale nevyrátajú. Preto moju poslednú političnú vôľu vyjadrujem v tomto testamente v nasledujúcich bodoch :

Moje telo odovzdať porúčam na pokoj do matky

zeme, dla zásad a obyčajov môjho katolíckeho náboženstva, ktoré nielen naši liberálni páni milostive ráčili prijaf medzi prijaté náboženstva a felekezety, ale ktoré katolícke náboženstvo o mnoho prv ešte prijaf sv. Štefan kráľ za štátne. Preto hovorím katolícke náboženstvo, lebo medzi prijatými náboženstvami, t. j. fele-kezet-ami máme aj jedno celkom nové «secession» náboženstvo, takzvané felekezet-lenség, to jest beznáboženstvo, s ktorým nenie hodno ani len pol ruky si podať, bo jej ani nemá, je felekezetlen. (Maďarské slovo felekezetlen značí aj toľko, čo po slovensky : bez pol ruky. R.)

Ono mi asi tak prichodí, ako štvorhranné koleso z káre liberalizmu, ktoré nezodpovedá ani liberalismu ani našim pomerom. Keď taký beznáboženský občan ale pošle svojho synka do školy gymnaziálnej, tam mu ho nechcú prijaf, že vraj sa musí k voľfaktorému prijatému náboženstvu prihlásiť a musí napriek svojej zákonitej nevere pánu katechetovi veriť, bárs má zákon aj slobodu svedomia garantoval.

Pán direktor školy potom na to frfle, že takéto mitúzky v slobode svedomia, a vraj liberalizmus, že «miscet quadrata rotundis» (mieša štvorhranaté s okrúhlymi), «syllogismus cornutus» rohatá dôslednosť. Policajný korbáč v náboženstvach.

Ja nechcem také náboženské mitúzky po mojej smrti, aby so mnou stvárali tak, jako to so zastreleným zajacom chotárnici robia, a dožúvajú sa, že komu on patrí.

Ani nepotrebujem, aby za moju rakvu pri pohrabe zvažali na vozoch vence zo šachora, z trávy a všeliakého sena alebo z handár a papieru. To sú nie odznaky zásluh ani voľákeho političného víťazstva. Oni žiadnej ceny nemajú pre moju dušu. Ale radšej nech chudobní a jednoduchí ľudkovia pomodlia sa za mňa. Popanšteni a osvietení mudrlanti i tak sa už nemodlievajú pri pohreboch, ale stvárajú smiechy, tárajú všeličo, kritizujú iných ľudí a posmiešky robia z mrtvého. Ja nechcem tú panskú obyčaj, aby si kto v bielom vačkovom ručníčku držal zamotaný nos pri mojom pohrebe, čo má byť znakom priateľského oplakávania. Bo celý svet i tak vie, že kňaz nemá priateľa, a naozaj žiaden za ním neplače, ba naopak, ak má čo odložené a nagazdované, vtedy mnohí sa radujú pod tým bielym ručníčkom pred nosom. Keď ale nič nemá, nuž mu hrešia a nadávajú, že všetko dal prežrať pánom, ktorí mu nadávali. Šťastie, že nemám nič odložené ani nagazdované! Nuž a čo ten hrniec bravčovej masti po mne zostane, to i tak gazdina úzkostlive a starostlive prikryje s kačkovým perím, aby mohla povedať, že po mne nič iného nezostalo len toto kačacie perie v hrnci, ktoré i tak nemá ceny pre pávov. Popisujúca komissia jej to potom nezapiše do pozostalosti, nechá jej to perie kačacie zo sústrasti nad tým, že za 20 rokov žiadneho platu nedostala, ani nedostane. Tá jediná môže pri pohrabe úprimne plakať z jedu, že jej nič nezostalo. Aj ju iste budú mnohé ženy tešiť, na príklad organistová, kostolníčka atď., že : «tak jej sprostej treba, prečo nekradla kňazovi, keď mohla».

Pri ukladaní mrtvolý mojej do hrobu zakazujem si

ten znak poslednej úcty, aby kto za mnou do hrobu hrudu hádzal ako za psom — dosť moji veriaci za živobytia môjeho za mnou sa nahádzali hrudy ohovárania, aj nadávania za to, že som im hriechy odpúšťal, za nich sa modlieval a sväté omše obetovával. — Na to má hrobár lopatu, aby ma s ňou prikryl hlynou.

Žiadam si, aby na mojom hrobe stál kríž, znamenie nášeho vykúpenia a spasenia, aby nebol môj hrob pustý ako nejaká katolícka univerzita v Pešti bez kríža.

Zakazujem si miesto kríža nejakú egyptskú, faraonskú a slobodomyselnú, pohanskú piramidu postaviť, aby sa mi ona po mojom hrobe vyvaľovala jako žaba. Ani zlomený stĺp nechcem — lebo mám nádej, že budova mojej duše, telo moje totiž, jednú zase povstane. — Ani zlomenú faklu vyhasnutú, bo to je pomník pre staré panenky, ktorým — jako sv. evanjelium hovorí — olej už vyhorel, vyhaslo svetlo, a nemohly sa vydať, bo ženích im pred nosom zapleskol dverami a vytvoril ich z večeradla, a ony vonku pod oknom zostaly bedákať po tme, a lamentujú, že sa nevidaly.

Miesto dlhých pozlátených nápisov ja len tento chcem mať na tabulke: «zomrel, ktorý sa narodil». Kvety na hrobe netrpim, lebo ich krása a vôňa nezodpovedá nijak tomu, čo sa v hrobe s mrtvolou stvára, jako aj politika nezodpovedá statočnému svedomiu.

(II. časť testamentu budúce.)

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kreštana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Tridsať-ročné jubileum farárského úradovania velebného pátra Zaoska. 40 str. Cena 25 kr. Čistý výnos na rovnianský kostol. Dostať: Knihtlačiareň Jula Zhorellu (vo Veľkých Topolčanoch) Nagy-Tapolcsány, alebo u pôvodcu: vp. Eudevít Gáspár, farár, Dlhépole (trenčianska stolica.)

Náš milý Zaosek je v tejto podarenej práci svojej celý rozjarený: čo veta, to žart a posmech. Veľmi vrele odporúčame dielo toto každému, zvlášte ale velebnému duchovenstvu.

Zábavné a poučné knižky sú tie najlepšie a najlacnejšie knižky, ktoré sa kedy pre slovenský ľud písaly a tlačily. Každá knižka je na 160 strán hrubá a obsahuje mnoho zábavných povestí, rozprávok, básní, pesničiek, ňartov a poučných článkov o hospodárstve, priemysle, o zákonoch, o domácnosti atď. V knižkách sú i obrázky. Tieto knižky vychodia štyri rázy do roka, a síce v novembri, decembri, februári a marci po jednej. Na všetky štyri knižky môžete sa odrazu predplatiť tak, keď pošlete 1 korunu na adresu: Administrácia «Ľudových Novín» v Turčianskom Sv. Martine (Turócz Szt. Márton). Kto sossbiera 10 predplatiteľov a do 1-ho januára 1903,

pošle ich adressy i s predplatkami na horedanú adresu, ten dostane zadarmo všetky štyri knižky!

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižočka formátu malej 8-o na 138 strankách s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a praktický. Za touto knižočkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlivo pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zaostali, odporúčame čo najvрейšie túto dobrú knižočku priateľom ľudu do pozornosti.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala, Bpest, VIII., József-körút 35.*

Rodoľub cifferský. Požiadajte toho velebného pána duchovného, ktorý je vodcom toho spolku a ten musí sily — jestli mu je možné — vynaložiť na to, aby kruh váš stal sa vám milým každému jednému. Dosť nepotesiteľná vec, keď takýto chýr ste nám zaslali. Je to slovenský kat. spolok?

Ľudák. Také veci uverejniť nemôžeme. Lež lepšie bude, keď sa jeden o druhého jak telesne tak duševne o ďalšie pobytie postaráte.

Mituh, učiteľ. Dopis sme si odložili do budúceho čísla; došiel už pozde, bárs bol aj express.

Nepriateľ žien. Dopis váš by sa lepšie hodil do druhého časopisu, ako na príklad do «Černokňažníka», ktorý vychodí v Turčianskom Svätom Martine.

J. M. Ten «Közmüvelődési egylet» je síce spolok, ale len taký, že údovia spolku toho nemajú praziadnych práv. Vy by ste len tedy platíť museli.

Odberateľ. Pravdepodobne vás oklamali. No ale sa ešte budeme ďalej dozvedieť, a potom vás upovedomíme c výsledku.

Ján Vdovka, učiteľ Dostali sme ale už pozde. Drahý pán brat! jestli vám je možné, rozširujte «Posla Svätého Antona». Boh vás poteš!

Ján Michálek, Stankovany. Ďakujeme vám, že ste sa zaujali za náš časopis. Pre kalendár si ráčte písať na vydavateľstvo «Listov Sv. Antona», alebo lepšie bude, keď pošlete 50 halierov na poštovej poukázke na spolok «Svätého Adalberta» (Vojtecha), z kadiaľ obdržíte tiež pekný kalendár. Zdravstvujte!

Odberateľ «Posla Svätého Antona». Adresu tú neznáme a obávať sa tiež nemáte čo, že vysťahovalci sa ztratia, lebo v Amerike sú naše spolky tak mocné a veľké,

že v každom nachodia sa «Am. Slov. Noviny» a «Slovenský Denník», v ktorých sú vždy telegrafické zprávy o rozličných pomeroch.

Ján Virguljak, Bozók. Dobre bude, keď ponajprv podáte listovne svoju požiadavku tejže správe a potom sa môžete rozhodnúť ako sa vám páčiť bude. Dozvedajúci sa list môžete písať po slovensky.

Dobrý priateľ. Ďakujeme za rozpomienku!

Prenajma mlynov.

V pánstve grófa Rudolfa Choteka
v Dolnej Krupej pri Trnave, (stolica prišporská)

davajú sa do prenájmu 2 mlyny a síce:

Od 1-ho januára 1903-ho roku tak zvaný «Dolný mlyn» na dve zloženia blízko majera «Podhaj» vzdialený od obce dolno-krupanskej asi 15 minút. K tomuto mlynu prináleží jedna veľká zahrada, pod 1 hon a 280 □ siah lúka, 8 1/2 honov pri mlyne ležiacich rôl.

Od 1 júla 1903-ho mlyn na dvoje slozenie v prostriedku obce ležiaci. Ku mlynu tomuto patrí veľká ovocná zahrada a 1 1/2 hona obsiata rola.

Prýhlasy nech sa pošlú na centrálnu kancelariu grófa Rudolfa Choteka do Wiedne, IX. B., Wehringerstrasse čis. 28.

Krainer záživný prach pre svine.

Velaceni pane! Moje svine ništ nechceli žrať, a pritom boli veľmi chudé. Pripadne som dostal od jedného z mojich ľudí jednu obalku záživného prachu, to je načudovania. Moje svine neumožnem dokrmít a berú naseba zdňa naďeň, a toto možem poďakovať tomuto výbornému prachu, ktorý možem a buďem každému jednému najlepšie odporúčať, a pritom prosím mňa zaslať popošte 5 balikov krmneho prachu pre svine

31/10. 1900.

zuctov

Joseph Englisch štaniční majster Velisce Slavonia.

Viš udaná copia za ravné hall. A 2 hall. zaopatrennie originálnov dopisnicov

Laibach, 3/10. 1901 (m. p.)

Iván Planták e. k. notár.

Príkladich a starich zdravich sviniach je dostatočná jedna obalka dr. Trnkóczyho Krainer záživný prach pre svine za 50 halierov 5 obalkov stojí len 2 koruny. Je kdostániu vo všetkých obchodách, v protivnom páde je kdostániu popošte z apatheki **Trnkóczy, Laibach** (Kraina).

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 fill., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco zamene- nie a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes** 135 (pošta Pilsen Čechy.)

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená, shotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najvyššom stupni a prevyšuje všlko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-E,

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôs generála Devetta.

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša dielňa. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí, a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenati vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí).

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzáctnu výhodu.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 krokov kosíť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke jedného riadneho kosca, vykovaná a vyprobovaná zašle za so zárukou. Preto nech si nikto do tých čias kosu neobjedná, kým si od vyš menovanej firmy obrázkový cenník nežiada, ktorý zdarma za mu zašle.

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.

Sen zachránil mu život.

Skutočná udalosť zo života. — Rozpráva **Jan Schulz vo V. Komlósi.**

(Odtisk zakázaný.)

Teda neveríš, že by jeden sen mohol zachrániť život človeku?»
Toto pýtal sa ma môj priateľ Karol, keď som ho vlni na Vianoce navštívil — a keď pochybujúc triasol som hlavou, pokračoval: «Počúvaj teda! Práve dnes je tomu rok, čo som bol u Jozefa, ktorého znáš aj ty a ktorý je organistom, ten mi rozpovedal ako mu jeden sen zachránil život. Celá rodina jeho bola nemocná a aj on sám trpel na **influcnu a na zapálenie pľúc**, už aj krv pľuval, jeho testiná mala **žalúdočné krče a pichalo ju v bokoch**, deti ležaly mu na **zapálenie hrdla a šarlach** a trpeli na **bledačku**; sám organista bol taký chorý, že sa už aj ospevodal a keď večer zaspal, nikto nemal nádeje, že sa ešte kedy zobudí. — Ale na druhý deň rano predsa sa zobudil a riekol svojej manželke:

«Marka, mne sa snivalo, že som si kúpil kalendár a vyzdravel som!»

Jozefova žena veľmi verila na sny a hneď aj kúpila jeden kalendár. Sotva že ho počala prezeráť, napadla jej rozprávka: «Ochránca života», v ktorej opísané bolo liečenie všetkých chorôb chýrny **Fellerovým Elsa-Fluidom**.

Mária už aj predtým bola objednala rozličné fluídy, ale tieto nič neosozili, len teraz zvedela, že jedine **Felerov Elsa-Fluid** pomáha, ktorý je **len vtedy pravý**, keď je objednaný rovno od apatekára **Eugena V. Fellera v Stubici, Templom-utca 18. szám** (záhrebská stolica).

Hneď nato telegraficky objednala 12 flášiek z **Fellerovho Elsa-Fluidu** za 5 korún, menej totiž nemožno dostať. Už na druhý deň došiel Elsa-Fluid a pán Feller zaplatil ešte aj poštovné útraty.

Ale chorý nechcel nič užiť, pánu farárovi a Marke, ktorí ho prosili, aby oproboval užiť **pravý Fellerov Elsa-Fluid**, povedal:

«Mne už nič nepomôže, nehajte ma pokojne umrieť!» Ale keď úbohý jeho žena nariekajúce prosila, aby aspoň na svoje deti myslel, dal sa nahovoriť. Denne 20 kvapôk dali mu užiť na cukre a krem toho viackrát natreli mu celé telo Elsa Fluidom a hneď cítil sa lepšie. Zaraz objednal si ešte 48 flášiek Elsa-

fluidu za 16 korún a za 4 koruny 6 balíkov **Elsa-piluliek** (o ktorých tiež čítal, že veľmi dobre liečia žalúdočné nemoce) a o 3 týždne tak on, jako i jeho deti a testiná, ktorí všetci užívali **Fellerov Elsa-Fluid**, úplne vyzdraveli.

«Ha!» — riekol mi priateľ Karol — «takto zachránil sen život jednej celej rodine.» Keď sa po dedine rozniesol chýr o podivuhodnej liečivej sile **Fellerovho Elsa-Fluidu**, všetci chori objednali si z tohoto výtečného domáceho prostriedku a všetci presvedčili sa, že **pravý Fellerov Elsa-Fluid** úplne a rýchlo lieči **rheumu, opuchlé nohy, obličkovú nemoc, opuchliny, pichanie, zimnicu, pakosnicu, chromé ruky a nohy, klepanie, srdca, vzdychavičnosť, hučanie v ušach, boľenie zubov a zlý zápach úst, zvlášte ale slabosť očí a nervové choroby, nemoce hrtana a hrdla, škrofle, rany, zmrzlé údy, ružu, plusgiery a bradovce. Ľudia dali užívať Fellerov Elsa-Fluid aj deťom proti zlatčke, horúčke, osýpkam, zachrýpnutiu, kašľu, proti hlístam a pásomnici (Bandwurm), natreli deťom telo Fellerovým Elsa-Fluidom, keď mali výsyp na tvári, alebo na tele, ba i keď mali na hlave homporu a Fellerov Elsa-Fluid vždy osožil.»**

Mne priateľ veľkú radosť urobil, že mi to všetko rozpovedal, lebo aj ja sám už od dávnejšieho času trpel som **na slabosť** a nočné potenie, krem toho nemohol som jesť, mal som zlú stolicu a trápilo ma **kyslé grganie** (ryhanie), páľily ma obličky a hlava sa mi točila, následkom čoho bol som taký rozčulený a nervósný, že som ami spávať nemohol.

Aj ja som si teda dal doniesť od lekárnik **Fellera** 2 tucty **Elsa-Fluidu** za 8 korún 60 halierov a 6 balíkov Elsa-piluliek na prehnatie za 4 koruny a s čistým svedením môže každý povedať, že **Fellerov «Elsa-Fluid»** je najlepší prostriedok. Kto je chorý, predovšetkým ne-h oprobuj a objedná si ho od lekárnik

EUGENA V. FELLERA, STUBICZA, Templom-
utca 18. (záhrebská stolica). Každý mi bude
povďačný za dobrú radu.

Mnohí moji známi a priatelia
cnvália Váš výtečný liek. Najprv sám
na sebe zkušil som veľký jeho účinok,
trpel som totiž na holenie drieku a
veľmi ma klalo a všetko to prestalo,
jakknáhle som si ním len tri razy
natrel telo.
Szente, 4/XII. 1901.

Ludvik Kiss.

Pravý Fellerov „Elsa-Fluid“

(Fellerov Fluid z esencii príjemne voňajúcej bylin so známku „Elsa“.)

musí na všetkých úpravách a na každej fláške nosiť takúto ochrannú známku jaká te tu vyobrazená s menom «Elsa» a s podpisom «Feller». — Zdravotníckymi vrchnosťami preskúmaný a odobrený prostriedok a na výstavách v Paríži, v Ríme, v Londone, v Nizze a v Berline Fellerov Elsa-Fluid vyznačený bol zlatou medailou, krížom a čestnou diplomou. Objednajte si «Fellerov Elsa-Fluid» len poštovou dobierkou, alebo za vopred zaslané peniaze. Stoji:

12 fliaš alebo 6 dvoj. fliaš 5 kor. — hal.
24 „ „ 12 „ „ 8 „ 60 „
36 „ „ 18 „ „ 12 „ 40 „

48 fliaš alebo 24 dvoj. fliaš 16 kor. — hal.
60 „ „ 30 „ „ 20 „ — „

S návodom o upotrebení, s poštou a s bedničkou. Menej než 12 flášiek sa nerozposiela.

Ku Elsa-Fluidu odporúča sa ako najlepší prostriedok na prehnatie a proti všetkým žalúdočným chorobám **Fellerove Rebarbara-Pilulky**. Jeden balík (6 škatuliek) 4 koruny — Zdarma dostanú objednávateľia ku každému opätovne objednanému tuctu Elsa-Fluidu 1 flášku. Varujme sa napodobenín!

Kto chce dostať **Fellerov Elsa-Fluid**, za **pravé Fellerove Elsa-pilulky**, nech si objedná listovne a jasno napíše adresu jediného dorábatela:

Eugen V. Feller, lekárnik, dvorný dodávateľ jeho cis, a kráľ. vysosti
princa Filipa Bourbona. STUBICA,
Templom-utca 18. szám. (Záhrebská stol.). — Hlavný sklad v Budapešti: u lekárnik Jozefa Töröka,
Kráľovská ulica č. 12., v lekárni «Nádor» dra Eggera Váci-körut č. 17. a v lekárni Bélu Zoltána,
Sza badság-tér.